

Pielikums

Tukuma novada domes 27.03.2025.

lēmumam Nr. TND/1-1.1/25/159

(prot. Nr. 4, 12. §)

Tukuma novada bāriņtiesas 2024. gada pārskata ziņojums

Bāriņtiesa ir pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kas prioritāri nodrošina bērnu un aizgādībā esošu personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību, savā darbībā pamatojas uz normatīvajiem aktiem, publisko tiesību principiem un Tukuma novada pašvaldības 2021. gada 29. septembrī apstiprināto Tukuma novada bāriņtiesas nolikumu.

Bāriņtiesas kompetencē ir nodrošināt:

- bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu un atjaunošanu,
- bez vecāku gādības palikušam bērnam ārpusģimenes aprūpi (audžuģimene, aizbildnība, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija),
- jautājumu risināšanu saistībā ar adopciju,
- aizgādņa iecelšanu un atbrīvošanu no aizgādņa pienākumu pildīšanas,
- bērna personisko interešu aizstāvību attiecībās ar vecākiem, aizbildņiem un citām personām,
- domstarpību izšķiršanu,
- bērna mantisko interešu aizsardzību.

Bāriņtiesas darbinieki

Bāriņtiesas priekšsēdētāja, 4 bāriņtiesas priekšsēdētājas vietnieces, 9 bāriņtiesas locekles, 3 juristes, 1 jurista palīdzē, 3 lietvedes.

Dokumentu aprīte

2024. gadā saņemti 4930 dokumenti, nosūtīti 6035 dokumenti, 399 iesniegumi.

Aktīvās un ierosinātās lietas

Kopējais aktīvo lietu skaits – 582.

2024. gadā ierosināto lietu skaits – 230.

Pienemtie lēmumi un lēmumu pārsūdzība

Pieņemto lēmumu skaits 2024. gadā – 422 lēmumi, 23 vienpersoniskie lēmumi, 3 vienpersoniskie lēmumi par ārkārtas aizbildnības nodibināšanu Ukrainas bērniem.

Pārsūdzēti 3 lēmumi (ar tiesas spriedumu 2 lēmumi atstāti spēkā, 1 atcelts).

Aizgādības lietas (94 aktīvas lietas)

Bāriņtiesa lemj par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ja:

- 1) ir faktiski šķēršļi, kas liedz vecākam iespēju aprūpēt bērnu;*
- 2) bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāka vainas dēļ (vecāka apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ);*
- 3) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību;*
- 4) vecāks ir devis piekrišanu bērna adopcijai, izņemot gadījumu, kad viņš kā laulātais ir devis piekrišanu tam, ka bērnu adoptē otrs laulātais;*
- 5) konstatēta vecāka vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vecāka vardarbību pret bērnu.*

Pārtrauktās aizgādības tiesības vecākam atjauno, ja bāriņtiesa atzīst, ka nepastāv pārtraukšanas apstākļi. Ja gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas nav iespējams tās atjaunot, bāriņtiesa lemj par prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai.

Pārskata gadā 44 vecākiem pārtrauktas viena bērnu aizgādības tiesības (20 mātēm un 24 tēviem). 3 mātēm un 1 tēvam aizgādības tiesības pārtrauktas atkārtoti. Aizgādības tiesības pārtrauktas pār 52 bērniem.

15 vecākiem pārtrauktās aizgādības tiesības atjaunotas (7 mātēm un 8 tēviem). Aizgādības tiesības atjaunotas pār 14 bērniem.

Bāriņtiesa nolēmusi celt prasību tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu 28 vecākam (15 mātēm un 13 tēviem).

2024. gadā ar tiesas spriedumu aizgādības tiesības ir atņemtas 27 vecākiem (13 mātēm un 14 tēviem) pār 34 bērniem.

Nevienam vecākam nav atjaunotas atņemtās aizgādības tiesības.

Ārpusģimenes aprūpe

Ārpusģimenes aprūpi bērnam nodrošina aizbildnis, audžuģimene vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija. Bērnam primāri tiek nodrošināta iespēja augt pie aizbildņa vai audžuģimenē. Bērnam primāri tiek nodrošināta iespēja augt pie aizbildņa vai audžuģimenē.

2024. gada 31. decembrī ārpusģimenes aprūpe ir nodrošināta 190 novada bērniem, no tiem 135 nodibināta aizbildnība un iecelti aizbildņi, 47 – ievietoti audžuģimenēs un 8 bērni atrodas ilgstošās bērnu aprūpes iestādēs.

2024. gadā bāriņtiesa pieņēmusi lēmumus par 40 bērnu ārpusģimenes aprūpi no kuriem:

- 1 bērna vecāki ir miruši,
- 33 bērnu vecākiem pārtrauktas aizgādības tiesības,
- 3 bērnu vecāki veselības dēļ nevar parūpēties par bērnu,
- 1 bērnam konstatētas būtiskas domstarpības bērna un vecāku starpā,
- 2 bērnu vecāki ir nepilngadīgi.

13 bērni ievietoti audžuģimenēs, 23 bērniem nodibināta aizbildnība, 4 bērni nodrošināti ar ilgstošas sociālās aprūpes iestādi.

Aizbildnība (118 aktīvas lietas)

Bāriņtiesa lemj par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu bez vecāku gādības palikušam bērnam.

Bāriņtiesa raugās, lai par aizbildni iecelamajai personai būtu aizbildņa pienākumu pildīšanai nepieciešamās spējas un īpašības.

Bāriņtiesa pastāvīgi uzrauga aizbildņu rīcību bērna personisko un mantisko tiesību un interešu nodrošināšanā.

Bāriņtiesa lemj par aizbildņa atcelšanu, ja konstatēta bērna interesēm neizdevīga aizbildņa darbība, vai atlaišanu no aizbildņa pienākumu pildīšanas Civillikumā paredzētajos gadījumos.

Aizbildnis saņem valsts sociālo pabalstu katrā aizbildnībā esošā bērna uzturam, ģimenes valsts pabalstu par bērnu un atlīdzību par aizbildņa pienākumu pildīšanu, kas nav atkarīga no aizbildnībā esošo bērnu skaita.

Kopējais aizbildņu skaits novadā – 85, no kuriem 42 vecvecāki, 22 citi tuvi radnieki, 21 cita persona.

2024. gadā 13 personas ieceltas par 24 bērnu aizbildņiem, ja bērnam nodibināta aizbildnība pirmreizēji. 25 personas atlaistas no aizbildņu pienākumu pildīšanas.

Audžuģimenes (119 aktīvas lietas)

Audžuģimene uzņemas bez vecāku gādības palikušu bērnu aprūpi līdz laikam, kamēr bērns var atgriezties savā ģimenē vai tiek adoptēts, vai tiek nodibināta aizbildnība.

Uz audžuģimenes statusa piešķiršanu var pretendēt laulātie (vai persona) vecumā no 25 līdz 60 gadiem (var būt izņēmumi bērnu interesēs), iesniedzot iesniegumu par audžuģimenes statusa piešķiršanu, ģimenes ārsta izziņu par veselības stāvokli, psihologa un narkologa atzinumu. Audžuģimenes valsts nodrošina bezmaksas apmācības un tās saņem noteiktu atlīdzību par audžuģimenes pienākumu veikšanu, pabalstu bērna uzturam, apģērba un mīkstā inventāra iegādei.

Bāriņtiesa lemj par:

1. ģimenes vai personas piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai;
2. audžuģimenes statusa piešķiršanu;
3. bērna ievietošanu audžuģimenē vai uzturēšanās izbeigšanu tajā.

Bāriņtiesa lemj par audžuģimenes statusa atņemšanu, ja bāriņtiesa konstatē, ka audžuģimene nepilda audžuģimenes pienākumus atbilstoši bērna interesēm vai atsakās no audžuģimenes pienākumu pildīšanas.

Tukuma novadā ir 57 audžuģimenes. 2024. gadā audžuģimenes statuss piešķirts 4 ģimenēm, izbeigts 8 audžuģimenēm, 1 audžuģimenei statuss atņemts (*audžuģimenes statusu bāriņtiesa atņem, ja konstatēti būtiski pārkāpumi bērnu aprūpē*). Novadā ir 9 audžuģimenes, kurās nav ievietoti bērni, no tām 2 ģimenēm ir pamatots iemesls bērnu neuzņemšanai ģimenē.

Ilgstošas sociālās aprūpes iestādes (6 aktīvas lietas).

Bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna ievietošanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, ja ārpusģimenes aprūpi bērnam nav iespējams nodrošināt audžuģimenē vai pie aizbildņa. Bērna aprūpe audžuģimenē, aizbildņa ģimenē vai institūcijā iespējama pēc vecāku lūguma, ja viņi slimības dēļ nevar bērnu aprūpēt.

Bez vecāku gādības palikušiem bērniem vecumā līdz diviem gadiem un bērniem ar smagiem attīstības traucējumiem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas finansē no valsts budžeta, bērniem no divu gadu vecuma institūcijas pakalpojumus nodrošina katra pašvaldība.

Ārkārtas aizbildnība nepilngadīgajiem Ukrainas civiliedzīvotājiem.

Ārkārtas aizbildnība nodibināta 3 Ukrainas bērniem.

Adopcija (11 aktīvas lietas)

Lai bērna attīstībai nodrošinātu ģimenisku vidi, tiek atbalstīta adopcija. Ārpusģimenes aprūpē esošo juridiski brīvo bērnu interesēs ir adopcija, ko apstiprina tiesa. Adopcijas rezultātā bērns kļūst par adoptētāju ģimenes locekli un iegūst šajā ģimenē dzimuša bērna tiesisko stāvokli.

Šobrīd Tukuma novadā ir 22 juridiski brīvi, adoptējami bērni vecumā no 4–17 gadiem.

2023. gadā bāriņtiesa pieņēmusi 4 lēmumus par bērnu adopciju (1 – audžuģimenē esoši bērni, 3 – aizbildnībā esoši bērni).

Aizgādība (102 aktīvas lietas)

Aizgādību nodibina:

- pār personām ar garīga rakstura vai citiem veselības traucējumiem, kuru rīcībspēju ierobežojusi tiesa;
- pār personām izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ vai pār personām, kuras alkohola vai citu apreibinošo vielu pārmērīgas lietošanas dēļ draud novest sevi vai savu ģimeni trūkumā vai nabadzībā un kuru rīcībspēju ierobežojusi tiesa;
- pār promesošu un pazudušu personu mantu;
- pār mantojuma masu;
- pār konkursa masu.

Tukuma novadā 101 personai nodibināta aizgādība.

2024. gadā ar bāriņtiesas lēmumu 12 personām ar ierobežotu rīcībspēju iecelti aizgādņi. 8 personas ieceltas par aizgādņi mantojumam.

Notariālās darbības

Vieta	Notariālo darbību skaits	Iekasētā valsts nodeva (euro)
Sēmes, Jaunsātu, Pūres, Zentenes pagasts	169	1678,16
Jaunpils, Viesatu pagasts	85	922,17
Kandava, Kandavas, Zantes, Zemītes, Vānes, Cēres, Matkules pagasts	111	1084,82
Lestenes, Slampes, Džūkstes pagasts	86	771,96

Engures, Smārdes, Lapmežciema pagasts	128	1084,82
Tumes, Degoles, Irlavas pagasts	279	2671,83

Bārintiesas dalība dažādu instanču tiesas sēdēs 2024. gadā:

Rajona tiesās – 152 tiesas sēdēs.

Apgabaltiesās – 2 tiesas sēdēs.

Administratīvajā rajona tiesā – 4 tiesas sēdēs.

Visvairāk bija dalība lietās pēc tiesas pieprasījuma (dzīvesvieta, saskarsmes tiesības, atsevišķa aizgādība) un lietās par rīcībspējas apjoma ierobežojuma pārskatīšanu.

Domes priekšsēdētājs

Gundars Važa